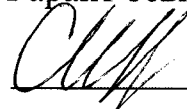

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

І. І. Мостов'як

“31” 08 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка і організація аграрного сектору»

- Освітній рівень:** другий рівень вищої освіти (магістр)
- Галузь знань:** 20 «Аграрні науки та продовольство»
- Спеціальність:** 202 «Захист і карантин рослин»
- Освітня програма:** «Захист і карантин рослин»
- Факультет:** Плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка і організація аграрного сектору» для здобувачів вищої освіти спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» освітньої програми «Захист і карантин рослин». Умань: Уманський НУС, 2022.10 с.

Розробник: доцент, д.е.н., доцент кафедри менеджменту

Вей Вуйченко М. А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від « 31 » 08 2022 року № 1 .

Завідувач кафедри Новак Новак І. М.

« 31 » 08 2022 року

Схвалено науково-методичною комісією
факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від « 31 » 08 2022 року № 1 .

Голова Тернавський (Тернавський А. Г.)

« » 2022 року

© УНУС, 2022 рік

© Вуйченко М. А., 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»	Обов'язкова
Модулів - 1 Змістових модулів - 2	Спеціальність 202 «Захист і карантин рослин»	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 90		1-й
	Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента - 4	Семестр
1-й		
	Лекції	
	14 год.	
	Практичні заняття	
	16 год.	
	Самостійна робота	
	60 год.	
	Освітній рівень: другий рівень вищої освіти (магістр)	
	Освітня програма: «Захист і карантин рослин»	
	Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Головною метою вивчення дисципліни «Економіка і організація аграрного сектору» є формування у випускників комплексу знань, умінь і навичок для професійної діяльності освітнього та інноваційного характеру в галузі захисту і карантину рослин; науково-дослідної діяльності для вирішення спеціалізованих завдань, а також здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі захисту і карантину рослин або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Завданням вивчення дисципліни «Економіка і організація аграрного сектору» є вивчення теоретичних засад економіки та організації функціонування інтегрованих структур майбутніми конкурентоспроможними висококваліфікованими фахівцями, набуття навичок аналізу організаційних резервів підвищення ефективності господарювання. При цьому важливе значення має раціональна організація діяльності всіх галузей сільськогосподарського виробництва.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти: вивчення дисципліни «Економіка і організація аграрного сектору» базується на загальних знаннях; вивчається паралельно з дисциплінами «Нормативно-правові відносини в захисті рослин», «Іноземна мова», «Логістика і комунікації у захисті рослин», «Технологія вирощування і використання організмів у біологічному захисті рослин», «Епіфітотіологія», «Знезараження об'єктів регулювання», «Комплексні системи захисту сільськогосподарських культур»; є однією з базових при вивченні дисциплін «Методологія та організація наукових досліджень в галузі», «Комплексні системи захисту сільськогосподарських культур», «Токсикологія пестицидів, біобезпека та безпека праці в захисті рослин», «Філософія науки», «Інформаційні системи і технології в захисті рослин» та інш.

Навчальна дисципліна зорієнтована на набуття таких **компетентностей:**

інтегральної:

- здатність особи розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері захисту і карантину рослин під час здійснення професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

загальних:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність розробляти та управляти проектами;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальних (фахових):

- здатність розробляти та реалізовувати програми і проекти у сфері захисту і карантину рослин з урахуванням усіх аспектів вирішуваної проблеми, зокрема технічних, з використанням GPS навігації, виробничі, експлуатаційні, комерційні, правові, питання охорони праці та навколишнього середовища.

Програмні результати вивчення дисципліни «Економіка і організація аграрного сектору»:

- здійснювати техніко-економічні розрахунки проектно-конструкторських рішень, аналізувати та оцінювати їх ефективність, екологічні та соціальні наслідки на коротко- та довгострокову перспективу;
- обирати, розробляти і застосовувати з урахуванням новітніх досягнень науки і виробництва ефективні методи захисту рослин від шкідливих організмів з використанням інформації щодо фітосанітарного стану, прогнозів, екологічної ситуації і економічної доцільності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретичні засади розвитку аграрних формувань в Україні

Тема 1. Сутність і закономірності економіки та організації аграрного сектору

Сутність поняття аграрного сектору, його складові. Особливості, які відрізняють галузь сільського господарства від інших. Об'єктивні закономірності розвитку аграрного сектору України. Ключові проблеми і основні причини відносно повільного розвитку аграрного сектора. Головна мета аграрного сектора економіки. Як війна змінить сільське господарство України. Військові збитки. Зниження ролі агрохолдингів та їхнього політичного впливу. Посилення ролі держави. Повоєнні мікротренди.

Тема 2. Види аграрних формувань і об'єднань, їх організаційно-економічні основи та умови функціонування

Поняття “сільськогосподарське підприємство”, види підприємств. Унітарне підприємство. Корпоративне підприємство. Малі, середні та великі підприємства. Організаційно-економічні основи господарських товариств. Товариство з обмеженою відповідальністю. Акціонерним товариством. Акція. Організаційно-економічні основи сільськогосподарських виробничих кооперативів. Сільськогосподарський виробничий кооператив (СВК). неподільний і пайовий фонди. Організаційно-економічні основи обслуговуючих кооперативів. Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив. Види обслуговуючих кооперативів. Організаційно-економічні основи фермерських господарств та сільськогосподарських приватних підприємств. Організаційно-економічні основи агропромислових формувань. Асоціація. Холдинг. Консорціум. Концерн. Особисте селянське господарство, його організаційно-економічні основи

Тема 3. Економічний механізм господарювання в аграрному середовищі

Економічна суть господарського розрахунку, його завдання, функції та принципи. Господарський розрахунок. Принципи на яких ґрунтуються госпрозрахункові відносини у сільськогосподарських підприємствах. Внутрішньогосподарський розрахунок. Формування ефективного ринкового середовища на основі сталого вільного підприємництва. Формування і використання доходів підприємств. Внутрішньогосподарські підрозділи їх завдання та господарська діяльність. Положення про внутрішньогосподарські формування.

Topic 3. The economic mechanism of management in an agrarian environment

The economic essence of economic calculation, its tasks, functions and principles. Economic calculation. The principles on which self-financing relations in agricultural enterprises are based. Domestic calculation. Formation of an effective market environment based on sustainable free entrepreneurship. Formation and use of income of enterprises. Domestic economic divisions, their tasks and economic activity. Regulations on intra-economic formations.

Змістовий модуль 2.

Особливості організації діяльності аграрних формувань в Україні

Тема 4. Організація використання засобів виробництва в аграрних формуваннях в умовах ринкових відносин

Засоби виробництва сільськогосподарських підприємств. Джерела утворення та поповнення основних засобів в умовах ринку. Предмети праці. Засоби праці. Засоби виробництва. Поняття про амортизацію основних засобів. Основні фонди. Амортизація основних фондів і нематеріальних активів. Система сільськогосподарських машин.

Організація використання машинно-тракторного парку. Основні шляхи підвищення ефективності використання МТП. Нормативи потреби сільськогосподарської техніки. Основні показники ефективності використання тракторного парку і комбайнів. Організація використання внутрішньо-господарських транспортних засобів. Коефіцієнти використання парку, вантажопідйомності та корисного пробігу. Оборотні засоби виробництва. Методика визначення потреби в оборотних засобах. Організація матеріально-технічного постачання в умовах ринкових відносин. Система матеріально-технічного забезпечення. Матеріально-технічні ресурси. Товарна біржа АПК. Лізинг.

Тема 5. Організація використання трудових ресурсів

Поняття, принципи і завдання раціональної організації праці у сільськогосподарських підприємствах. Трудові ресурси. Економічно-активне та економічно-неактивне населення. Наукова організація праці (НОП). Форми організації праці в умовах ринку. Трудовий процес, його елементи, принципи раціональної організації трудових процесів. Робоче місце, робоча зона, організація робочих місць, їх оснащення, обладнання, обслуговування. Класифікація робочих місць. Підбір, розстановка, підготовка і підвищення кваліфікації кадрів. Раціоналізація режимів праці і відпочинку. Умови праці. Основні фактори виробничого середовища.

Тема 6. Економіка та організація галузей рослинництва, тваринництва, підсобних промислових виробництв та промислів

Економіка та організація галузей рослинництва. Зернові культури. Технічні культури. Овочівництво. Економіка та організація галузей тваринництва. Скотарство. Свинарство. Вівчарство. Птахівництво. Економіка та організація а підсобних промислових виробництв та промислів. Класифікація підсобних промислових виробництв та промислів.

Тема 7. Планування в аграрних формуваннях

Причини, що викликають необхідність планування діяльності підприємства. Планування витрат і собівартості продукції. Мета планування витрат. Фінансовий план підприємства. Етапи складання фінансового плану. Мета складання фінансового плану. Прогноз (план) фінансових результатів. Баланс доходів і витрат. План грошових потоків. Платіжний календар. Плановий баланс. Бюджет корпорації. Кошторис доходів і витрат. Кошторис капітальних витрат. Касовий бюджет. Балансовий кошторис.

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
л		п	с.р.	л		п	с.р.	
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади дисципліни «Економіка і організація аграрного сектору»								
Тема 1. Сутність і закономірності економіки та організації аграрного сектору	12	2	2	8				
Тема 2. Види аграрних формувань і об'єднань, їх організаційно-економічні основи та умови функціонування	12	2	2	8				
Topic 3. The economic mechanism of management in an agrarian environment	12	2	2	8				
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6	24				
Змістовий модуль 2. Особливості організації діяльності аграрних формувань в Україні								
Тема 4. Організація використання засобів виробництва в аграрних формуваннях в умовах ринкових відносин	16	2	4	10				
Тема 5. Організація використання трудових ресурсів	13	2	2	9				
Тема 6. Економіка та організація галузей рослинництва, тваринництва, підсобних промислових виробництв та промислів	13	2	2	9				
Тема 7. Планування в аграрних формуваннях	12	2	2	8				
Разом за змістовим модулем 2	54	8	10	36				
Усього годин	90	14	16	60				

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність і закономірності економіки та організації	2
2	Тема 2. Види аграрних формувань і об'єднань, їх організаційно-	2
3	Topic 3. The economic mechanism of management in an agrarian environment	2
4	Тема 4. Організація використання засобів виробництва в аграрних формуваннях в умовах ринкових відносин	4
5	Тема 5. Організація використання трудових ресурсів	2
6	Тема 6. Економіка та організація галузей рослинництва, тваринництва, підсобних промислових виробництв та промислів	2
7	Тема 7. Планування в аграрних формуваннях	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Сутність і закономірності економіки та організації аграрного сектору</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність поняття аграрного сектору, его складові 2. Об'єктивні закономірності розвитку аграрного сектору України 3. Як війна змінить сільське господарство України 	8
2	<p>Тема 2. Види аграрних формувань і об'єднань, їх організаційно-економічні основи та умови функціонування</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Поняття “сільськогосподарське підприємство”, види підприємств. 5. Організаційно-економічні основи господарських товариств. 6. Організаційно-економічні основи сільськогосподарських виробничих кооперативів. 7. Організаційно-економічні основи обслуговуючих кооперативів. 8. Організаційно-економічні основи фермерських господарств та сільськогосподарських приватних підприємств. 9. Організаційно-економічні основи агропромислових формувань. 10. Особисте селянське господарство, його організаційно-економічні основи. 	8
3	<p>Topic 3. The economic mechanism of management in an agrarian environment</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The economic essence of economic calculation, its tasks, functions and principles 2. Formation of an effective market environment based on sustainable free entrepreneurship 3. Formation and use of income of enterprises 4. Domestic economic divisions, their tasks and economic activity 5. Regulations on intra-economic formations 	8
4	<p>Тема 4. Організація використання засобів виробництва в аграрних формуваннях в умовах ринкових відносин</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засоби виробництва сільськогосподарських підприємств. Джерела утворення та поповнення основних засобів в умовах ринку. 2. Поняття про амортизацію основних засобів. Система сільськогосподарських машин. 3. Організація використання машинно-тракторного парку. 4. Організація використання внутрішньо-господарських транспортних засобів. 5. Оборотні засоби виробництва. Методика визначення потреби в оборотних засобах. 6. Організація матеріально-технічного постачання в умовах ринкових відносин 	10
5	<p>Тема 5. Організація використання трудових ресурсів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, принципи і завдання раціональної організації праці у сільськогосподарських підприємствах 2. Форми організації праці в умовах ринку 3. Трудовий процес, його елементи. принципи раціональної організації трудових процесів 4. Робоче місце, робоча зона, організація робочих місць, їх оснащення, обладнання, обслуговування 5. Підбір, розстановка, підготовка і підвищення кваліфікації кадрів 6. Раціоналізація режимів праці і відпочинку 	9
6	<p>Тема 6. Економіка та організація галузей рослинництва, тваринництва, підсобних промислових виробництв та промислів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка та організація галузей рослинництва 2. Економіка та організація галузей тваринництва 3. Економіка та організація а підсобних промислових виробництв та промислів 	9

7	Тема 7. Планування в аграрних формуваннях 1. Причини, що викликають необхідність планування діяльності підприємства 2. Планування витрат і собівартості продукції 3. Фінансовий план підприємства	8
	Разом	60

7. Методи навчання

При вивченні дисципліни «Економіка і організація аграрного сектору» використовуються студентоцентрований, проблемно-орієнтований, професійно-орієнтований, комунікативний, міждисциплінарний підходи до навчання.

Тематичні лекції; практичні і семінарські заняття із вирішення професійно-орієнтованих задач; інтерактивні заняття; розв'язання конкретних ситуацій; консультації з викладачами; самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне модульне середовище навчального процесу Moodle

8. Методи контролю

Контроль рівня засвоєння студентами матеріалу з курсу «Економіка і організація аграрного сектору» проводиться за допомогою поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється оцінюванням кожного лекційного та практичного заняття. Лекційні заняття оцінюються за активну участь у дискусії, ведення конспекту лекції. Практичне заняття оцінюється за рівень підготовки до його проведення, ступеню володіння матеріалом, відповіді на тестові запитання, активність в обговоренні теми. Поточний контроль виконання самостійного завдання здійснюється відповідно до графіку. Модульний контроль проводиться у формі очного та on-line тестування (з використанням системи управління навчанням Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1797>)

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо).

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку, результати якого оприлюднюються в журналі академічної групи.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

при формі контролю «залік»

Поточний (модульний) контроль							Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	
14	14	14	15	15	14	14	

Т1, Т2 ... Т7 - теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Базова:

1. Андрійчук В.Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу : підручник. Київ : КНЕУ, 2013.
2. Гордієнко О.В., Рудько О.І., Кулініч О.І. Організація виробництва : навч. посіб. Київ : Аграрна освіта, 2010.
3. Губені Ю.Е. Підприємництво : навч. посіб. Львів : НВФ "Українські технології", 2012
4. Зінь Е.А., Турченко М.О. Планування діяльності підприємства: Підручник. К.: Професіонал, 2004. 320 с.
5. Онищенко В.О., Редкін О.В. Організація виробництва. К.: Лібра, 2005. 336 с.
6. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. К.: Каравела, 2003. 432 с.
7. Шелюк Л.І. Організація і планування діяльності аграрних формувань : навч.-метод. посіб. Київ : Аграрна освіта, 2011.
8. Швєб Л.І. Основи підприємництва. Київ : Каравела, 2007.

Допоміжна:

1. Азізов С.П., Саблук П.Т., Канівський П.К. Організація аграрного виробництва і бізнесу. К.: ННЦ ІАЕ, 2006. 788 с.
2. Батіг А.І. та ін. Планування та організація діяльності аграрного підприємства: посібник / За ред. А.І. Батіг. – Київ : Аграрна освіта, 2003.
3. Березівський П.С., Михалюк Н.І. Організація виробництва в аграрних формуваннях. Навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 560 с.
4. Бурик А.Ф. Норми і нормативи – основа планування, аналізу та контролю за витратами коштів на виробництво сільськогосподарської продукції. Продуктивність агропромислового виробництва. 2007. № 8. С. 10-23.
5. Варналій З.С. Основи підприємства: Навч. посібник. К.: Знання-Прес, 2002. 239 с.
6. Захарчук О. До найкращого балансу. AgroTimes. 23 червня 2022. URL: <https://agrotimes.ua/article/do-najkrashhogo-balansu/>
7. Hermann, C. (2018). AGRI-FOOD POLICY REVIEW Agrarversicherung: Potentiale für die nachhaltige Entwicklung des Pflanzenbaus in der Ukraine . Von https://www.apdukrairie.de/images/2018/FPR/APD_AFPR_01_2018_deu_1.0_VS_SD.pdf
8. HWC. (2020). Henniger Winkelmann Consulting. Von Ukraine-Wirtschaftsnachrichten, Dienstag, 20. Oktober 2020: <https://www.hwc.com.ua/de/ukraine-business-news-tuesday-october-20-2020/#more-3504>

9. IFC. (2019). International Finance Corporation. Von Tomorrow's Harvests Fund Today's Investments in Ukrainian Farms: https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/news_ext_content/ifc_external_corporate_site/news+and+event/s/news/impact-stories/harvests-fund-ukranian-farms-investments

11. Інформаційні ресурси

1. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
2. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
3. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
4. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
5. Про оренду землі : Закон України від 06.10.1998 р. № 161-XIV : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
6. Про особисте селянське господарство : Закон України від 15.05.2003 р. № 742-IV : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
7. Про оцінку земель : Закон України від 11.12.2003 р. № 1378-IV : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
8. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 21.07.2020 р. № 819-IX : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
9. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV : станом на 15 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення: 15.08.2022).
10. Законодавча база Верховної Ради України URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
11. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
12. Освітній портал URL: <http://www.osvita.org.ua/>
13. Український інститут науково-технічної та економічної інформації URL: <http://www.uintai.kiev.ua/>.

12. Зміни у робочій програмі на 2022 рік.

Відповідно до навчального плану внесено зміни в структуру робочої програми, оновлено список рекомендованої літератури..